

будущее. Педагогические технологии – это огромное количество возможностей, приводящих к мотивации, как к основному двигательному механизму образования и самообразования человека. Разнообразие педагогических технологий позволяют разнообразить учебную деятельность, повышают интерес и мотивацию к обучению.

Список использованных источников

1. Бим И.Л. Теория и практика обучения иностранному языку в средней школе. – М., 1988.
2. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка. – М., 2000.
3. Сафонова Е.П. Современный урок иностранного языка. – М., 2011.
4. Бим И.Л., Биболетова М.З. Возможные формы и содержание курсов обучения иностранным языкам в начальной школе. // Иностранные языки в школе. – №2. – С. 3.
5. Селевко, Г. К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП: методический материал / Г.К. Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 288 с.

ӘОЖ 372.881.1

ШЕТ ТІЛІН МЕНГЕРУДЕ ТІЛ МЕН МӘДЕНИЕТТІ БІРЛЕСТІРІП ОҚИТУ

Серікқызы Аякөз

ayaserik7@gmail.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ «Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасының
4 курс студенті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – А.Е Дарменова

Мәдениетаралық коммуникацияның белсенді дамуы, тілді мәдениет арқылы қабылдау философиясы-XXI ғасырдың басын сипаттайтын белгілер. Заманауи қоғамның дамуында, шет тілдерін оқып-үйрену өте үлкен маңызға ие. Дегенмен, шетел тілін оның мәдениетін білмей үйрену көптеген түсініспеушіліктер мен қақтығыстарға әкеп соғуы ықтимал. XX ғасырдың соңында мәдениеттану курсы шет тілдер оқыту процессінің ажырамас бөлігіне айналды. Шет тілінің негізгі курсы тек тілді емес, сонымен қатар оның мәдениетін зерттеуден де тұруы керек, өйткені білім алушыларды мінез-құлық нормалары мен сөйлеу нормаларына үйретпей тұрып тіл туралы білімді сіңіру тақырыпты толық игермеуге әкеледі. Оқытылатын тілдің рухани мәдениетімен танысу-бұл білім алушылардың оқуға деген ынтасын ашады және қарым-қатынас дағдыларын дамытады.

Шет тілін меңгеруде тіл мен мәдениетті бірлестіріп оқыту ғалымдардың, әдіскерлер мен практикалық мұғалімдердің басты назарға алған мәселесі болды. Біріншіден, мұндай бірлескен зерттеудің қажеттілігі тілдің мәдениеттен тыс өмір сүре алмайтыныдығына негізделген, өйткені тіл мәдени тұрғыдан анықталған құбылыс. Екінші жағынан, мәдениетті ауызша тілде танып білу мүмкіндігі зор болып табылады.

XIX ғасырдың басында атақты неміс лингвисті Вильгельм Гумбольдт (1767-1835) тіл мен мәдениеттің ажырамас байланысы мен өзара тәуелділігі тұжырымдамасын негіздеді. Неміс лингвистінің пікірінше, халық мәдениеті-әртүрлі тәсілдермен жеткізілетін руханият. Сол тәсілдердің негізгісі-тіл. Тіл-халық шығармашылығының ажырамас бөлігі. Басқа тілде сөйлеу дегеніміз-бұл тілдің призмасы арқылы әлемді басқаша қырынан көру.

Тіл мен мәдениетті бірлесіп зерттеу қажеттілігі-олардың өзара бір бірін толықтандыратындығына негізделген. Яғни, тіл мәдениетсіз немесе мәдениет тілсіз өмір сүре алмайды. Мәдениеттану тіл туралы тілдің өзінің қатысуымен ғана жауабы табылмайтын кейбір сұрақтарға жауап береді. Өз кезегінде, халықтың мәдениеті мен руханиятында, ең алдымен, тіл арқылы сезінуге болатын қырлары мен сырлары бар, тек тіл арқылы жеткізілетін сан түрлі халық құндылықтары мен ерекшеліктері бар. Көптеген көркемсөз құралдары мен фразалық терминдер мәдениетке терең бойламастан, «фондық білім» деп аталатын нәрсені игерместен, оған еңбестен түсіну мүмкін емес. Тиісінше, көптеген сөздер мен сөз тіркестерін орынды қолдана білуді үйрену, олардағы әзіл-оспақ, сатираны түсіну, шет тіліндегі сөйлеудің сұлулығы мен экспрессивті күшін сезіну мүмкін емес деген тезисті растайды.

Басқа жағынан алып қарағанда, тіл-мәдениет туралы білімнің баға жетпес қайнар көзі, оны түсінуде жаңа көкжиектер ашуға көмектеседі. Тек тіл арқылы біз кез келген халықтың тарихы мен мәдениетіне терең бойлап, оларды жете зерттей түсе аламыз. Сонымен қатар, топтар мен халықтар арасындағы қақтығыстардың көпшілігі сөзбе-сөз және ауыспалы мағынада әртүрлі тілдерде сөйлейтіндіктен туындайды, яғни олар әлемді басқаша көреді.

XXI ғасырдың басында әйгілі әлеуметтанушы және публицист Маршалл Маклюхан шамамен 40 жыл бұрын жазып кеткен ғасырдың енді басталып жатқандығы айқындалды. Біздің Жер шарымыз біз ойлағандай үлкен емес, біз барлығымыз шет тілдерін үйрену арқылы бір-біріміздің тарихымызды, әдет-ғұрыптарымызды түсінуге ұмтылатын ғаламшардағы көршілерміз. Кез келген тілді үйренудегі басты мақсат грамматиканы меңгеру арқылы ойлауды дамыту емес, сонымен қатар, адамның өзінің ойлауын түсініп, ойды жеткізудің әртүрлі тәсілдерін меңгеруге көмектесу болып табылады. Себебі, кез келген шетел тілі ана тіліміздегі ойды жеткізу тәсілдеріне қарағанда стандарт болып табылады. Сондай-ақ, публицист М. Маклюхан өзінің еңбектерінде ана тілдің призмасы немесе «елегі» туралы айтып өткен. Яғни, шет тілдерін меңгеру барысында кез келген білім алушы шет тілі туралы барлық ақпаратты өз ана тілінің призмасынан өткізеді де, нәтижесінде, «санамыздың жарқын нүктесінде» біз маңызды ақпарат деп санаған нәрсе ғана қалады. Бұл тұжырымдамадан түйіндейтініміз, біздің шет тілінде жеткізетін ойымыз тікелей жеткізу тәсілдері арқылы жүзеге аспайды. Маршалл Маклюхан еңбегінде қарастырылған ана тілдің призмасы арқылы көрініс тауып, тек сол призмадан қалған керекті ақпаратты санамызда қалдырады. Яғни, кез келген ақпарат оқылып немесе зерттеліп жатқан шет тілі тұрғысынан емес, өз ана тіліміздің тұрғысынан қаралады.

Біз зерттелетін тілдік құбылыстардың маңыздылығын ана тіліміз тұрғысынан бағалаймыз. Мұны басқа елдердің мәдениеті мен тарихын зерттеуге жатқызуға болады: біз ғаламшарымыздағы адамдарды, алыс және жақын жерде өмір сүріп жатқан елдердің мәдениетін, тұрмыс-салтын, тарихын өз еліміздің мәдениетіне сай қалыптасқан құндылықтарымыз арқылы бағалаймыз. Бұл көптеген жағдайларды түсініспеушілікке, қақтығыстарға әкеп соғуы ықтимал. Сондықтан, мәдениетаралық қарым-қатынаста бұл кедергі құбылыстарды ескеру қажет екенін ұмытпауымыз керек. Өйткені шет тілдерін оқыту барысында кез келген шет тілін үйрену басталғанда лингвистикалық құбылыстарындағы кедергіні ескеру қажет: фонетикалық, грамматикалық және т.б.

Кез келген кедергі екпінге (басқа тілде сөйлегенде байқалатын дыбыс ерекшелігі) әкелуі ықтимал. Лингвистикалық екпінде ешқандай қателіктер туындамас үшін, шет тілі мұғалімдері тілді оқыту барысында мәдениетін де қоса алып жүрулері керек.

Социоллингвистикалық құзіреттіліктің қалыптасуында педагогикалық ғылым мәдени көзқарастың жетекші орындарының біріне табан тіреп отыр. Шет тілдерін оқытудың мәдени тәсілі біздің елімізде бұрыннан жеке ғылым, жеке оқулық ретінде танылған. Аксиоматикалық дәрежеге көтерілген идеялар мен ұстанымдар сияқты, ол ерекше күмән, пікірталас және тиісінше, өткір ғылыми қызығушылық тудырмайтын категориялардың біріне айналды. Оны оқу

процессінде қолдану көбінесе қарапайым, схемалық және негізінен тақырыптық, яғни фрагменттік, ана тілінде сөйлейтіндер жасаған өркениетті зерттеуге дейін азаяды.

Әрбір мәдениеттің дамуы өзінің ішкі логикасы мен салыстырмалы тәуелсіздігіне ие болғанына қарамастан, тілді қажетті компонент ретінде қамтитын кез-келген мәдениеттің өзі әлеуметтік шындықтың ең барабар көрінісі болып табылады. Сонымен бірге, әлеуметтік-тарихи процессті бейнелейтін және оның компоненті болып табылатын мәдениет (оның ішінде тіл) әлеуметтік тұрғыдан анықталған.

Әр білім алушы, шет тілдерін оқып бастағанда жаңа бір әлемнің суретін құрауға тырысады. Шет тілдегі сөздерді үйрене отырып, ол әлі белгісіз суреттен мозаика бөліктерін алып, оларды ана тілінде берілген әлемнің суретімен байланыстыруға тырысады. Әрбір жаңа шетелдік сөзбен бірге басқа әлеміне келген ұғым да адам санасына келіп ауысады. Бұл процесс барысында транспозиция білім алушы үшін де, білім беруші үшін де үлкен кедергі болып табылады. Сонымен қатар, шет тілі мұғалімінің маңызды міндеттерінің бірі – басқа мәдениетті игеру барысында адамға парадоксальды болып көрінетін заттар мен ұғымдарды меңгеріп, әлемнің тұжырымдамалық бейнесін қайта құру болып табылады.

Шет тілі сабағы басқа пәндерге қарағанда өзіндік ерекшелігі бар болып табылады. Бұл пәнді оқытудың негізгі мақсаттарының бірі- білім алушының коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыру. Бұл сонымен қатар тіл арқылы шетел мәдениеті туралы идеяларды тереңдетуге жіне таным көкжиегін кеңейтуге ықпал жасайды. Шет тілдерін оқып-үйрену білім алушыларға жаңа тіл арқылы заттар мен құбылыстарды, олардың байланыстары мен қатынастарын ойлап, қабылдауға екі түрлі формада мүмкіндік береді: жазбаша және ауызша. Қарым-қатынастың осы формаларын игеру шет тілі пәнін оқытудың коммуникативті мақсатына енгізілуі керек.

Қазіргі уақытта шет тілін меңгерудің жаһандық мақсаты-басқа мәдениетпен танысу және мәдениетаралық қарым-қатынасты жақсарту. Бұл оқыту коммуникативті сипаттағы тапсырмалар негізінде ұйымдастырылған оқыту болып табылады. Сондай-ақ, шет тілін үйрету үшін шет тілі сабағының ерекшелігі болып табылатын барлық қажетті тапсырмалар мен әдістерді қолдана отырып жүзеге асырылады.

Мәдени тәсілдер аясында шет тілін оқыту жүйесі төмендегідей жіктеледі:

Мақсаттар, мазмұны, әдіс-тәсілдер, оқыту барысы және білім беруші мен білім алушылардың арасындағы өзара қарым-қатынас пен іс-әрекеттер

Білім алушылар қызметінің дербес нысандары (оқыту)

Қоғамдық-мәдени білім, қоғамның мамандар даярлауға әлеуметтік тапсырысына байланысты білім беру ортасы

Бүгінгі таңда мәдениет жалпыланған өркениетті кеңістік, яғни адамның ойы мен іс-әрекетінің өнімі ретінде түсіндіріледі. Сондықтан мәдениетке адамның өмірін, адамдардың жаңа және басқаларға қатынасын анықтайтын және реттейтін тәжірибе мен нормалар кіреді. Демек, белгілі мәдениаралық доминанты бар шет тіліндегі білім беру процесінде құндылық бағдарлары да көрсетілуі керек. Осылайша, мәдениетаралық компонент студенттің мәдениаралық коммуникативті мәдениетін қалыптастыруға және студенттің қарым-қатынастың нақты

мәдениаралық мазмұнына «ену» арқылы білім беру процесінің шеңберін «кеңейтуге» бағытталған жаңа психологиялық, педагогикалық және әдістемелік шешімдерді іздеу қажеттілігін талап етеді.

Бұл күндері шет тілдерін үйрену өте маңызды. Жаңа білім беру стандартының енгізілуіне байланысты бұл пәнге көп көңіл бөлінеді. Бұл қазіргі әлемнің қарқынды дамып келе жатқандығына байланысты, сондықтан қоғам тек тілдің өзін ғана емес, сонымен қатар басқа адамдардың мәдениетін де білуге талап қояды. Яғни, адам тек қарым-қатынас жасап қана қоймай, басқа адамдардың мәдениеті мен менталитетін де түсінуі керек. Осы ережелерге сүйене отырып, қазіргі шет тілін оқытудың жүйесінде басты назар тіл мен мәдениетті бірлестіріп оқыту қойылды. Тіл мен мәдениетті бірлестіріп шет тілі бойынша білім берудің маңызы өте зор болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Trim J.L. European perspectives on modern language learning / J.L. Trim//AJLARReview. – 1992. – №9. – P.100-102
2. Барышников Н.В. Параметры обучения межкультурной коммуникации в школе // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 2. – 32 с.
3. Быкова К.К. Понимание контекста иноязычной культуры в обучении иностранным языкам. Воронежский государственный университет. Режим доступа: <https://www.rgph.vsu.ru/science/sss/reports/12/bykova.pdf>
4. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Язык и межкультурная коммуникация: учеб. Пособие. – М.: Слово, 2000.
5. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. – Изд. 2-е, стереотипное. М.: Едиториал УРСС, 2004. – 432 с.

УДК 81'42

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПОЛИТИЧЕСКОГО Е-ДИСКУРСА

Степанова Анна Игоревна

annstepanova17@gmail.com

Студент 4-го курса образовательной программы «Иностранный язык: два иностранных языка»
ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Научный руководитель – Г.Н. Дукембай

В настоящее время понятие дискурса широко используется в различных академических областях, включая политологию, лингвистику, философию, психологию, культурологию и многие другие. Существует множество подходов для определения этого понятия в зависимости от определенной академической области, а также вносится новый термин политического «электронного дискурса».

Цель данной статьи – дать обзор политического е-дискурса как понятия и обсудить его особенности с точки зрения лингвистики.

Актуальность данного исследования обусловлена необходимостью анализа политического электронного дискурса. Научная новизна исследования заключается в том, что было проанализировано понятие «политического е-дискурса», а также его лингвистические особенности.

В первую очередь, необходимо дать определение понятию «дискурс». Термин «Дискурс» берёт свои начала от французского слова «discours», что означает речь. Н.Д. Арутюнова